

Çocuklar oyuncakları neden kırarlar

...Yeryüzünde nasıl çeşitli özellikler bulunuyorsa aynı şekilde insanlarda da çeşitli kabiliyetler bulunur. İnsanın içinde bir coşku ve heves vardır; ilerleme, doğruluğa susamışlık, hatadan pişmanlık ve her şeyin aslını öğrenmek için insanın içinde bir çırpınış vardır. Çocuklar daha konuşmayı yeni öğrenirken anne babalarının zihnini yoklarlar ve her söz üzerine soru sorarlar, bu nedir, o nedir. Lambayı görürler, bu nedir diye sorarlar. Kediye görürler, bu nedir derler. Köpeği görürler, bu nedir diye sorarlar. Kısacası karşılaştıkları her yeni şeyin ne olduğunu anne veya babasına mutlaka sorarlar. Avrupa'da, çocukların böyle sorularının bir araya getirilerek cevaplandığı birçok kitaplar yazılmıştır. Onlar diyorlar ki, çocuklar böyle sorular sormaya başladığında, aslında onların zihinleri işte o zaman gelişmeye başlamış olur.

Anne babalar, bu soruların doğru cevaplarını bilmedikleri için oradan buradan sözlerle onların sorularını gözardı ederler. Çocuk elektriğin ne olduğunu sorduğunda herkes bunun cevabını hemen veremez. Eğer akımdır dersiniz o hemen, akım nedir diye soracaktır. Bu durumda birçok insan sessiz kalır, bazıları ise, bu lambadır ve yanar sen bilmezsin, diyerek susturmaya çalışır. Kısacası anne babaların çoğu, çocukların sorularına doğru cevaplar veremedikleri için Avrupa'da bu türden birçok kitap yazılmıştır. Ve o kitaplarda ağır ilmi konular, çocuğun doğrusunu anlayabileceği basit kelimelerle anlatılmıştır.

Ayrıca çocuklarda bir özellik daha bulunur; onlara yanlış bir şey söylendiğinde ağlamaya başlarlar. Eğer ekmek varsa ve siz ona yok dersiniz çocuk ağlamaya başlayacaktır. Yahut eğer çocuk hasta ise ve siz ona sen hasta değilsin dersiniz ağlamaya başlayacaktır. Çünkü çocukta, bana doğru söz söylenmeli, hissiyatı bulunur.

Aynı şekilde çocuğa herhangi bir oyuncak verin; bir müddet sonra o onu kırıp parçalayacaktır. Onun sebebi şudur: Çocuk, önce şekline bakarak onun aslını anlamaya çalışır ve şeklinden bir şey öğrenemeyince zanneder ki belki de onun içinde bir hakikat vardır. Nitekim bu gerçeğin arayışı ile onu kırar ve sonra da kendisi ağlamaya başlar. İnsanlar, oyuncağı kendisi kırıdı sonra da kendisi ağlamaya başladı diye şaşırırlar. Onlar çocuğun niye ağladığını anlamazlar; Çocuk, ben bu oyuncağı, içinde ne olduğunu öğrenmek için kırmıştım ama hiçbir şey öğrenemedim, diye ağlar. O, oyuncak kırıldı diye ağlamaz, çünkü onu kıran zaten kendisidir. Asıl konu, o,

oyuncağın aslını anlamak için kırar ama onun aslını öğrenemeyince ağlamaya başlar. Oyuncak da gitti, aslını da öğrenemedim, diye düşünür.

Sonra büyüdüğünde onun çeşitli bilgilere ilgisi olur. Aslında bu ilgi de kendi ilişkileri bakımından olur. Çocuk bazen dışarı çıktığında bir demirciyi çalışırken görür ve o bu işi nasıl yapıyor merakıyla orada durup bakar. Bazen bir marangozu görür ve onu izlemeye dalar. Böylece kendi ilişkileri bakımından biri demirci ustası olmak ister, kiminin marangozluk hoşuna gider. Kimi duvar ustalığından hoşlanır, kiminin başka bir iş hoşuna gider. Bizim evimizde bir hizmetçinin çocuğu var, o, büyüdüğünde katip olmaya heveslidir. Anlaşıyor ki o bir katibi, son derece güzel harflerle yazı yazarken gördü ve büyüünce ben de katip olacağım ve bunun gibi ben de güzel harflerle yazı yazacağım diye düşündü.

Bizim ülkemizde çöküşün büyük bir sebebi, çocukların zevkine ve onun tabii ilişkilerine dikkat edilmemesidir. Büyüdüğünde o öyle işlere verilir ki ne onların onun yapısıyla bir alakası vardır ne de onun bu işlere kişisel meyli olur. Bunun neticesi şu olur ki, o, ömrü boyunca çalışmasına rağmen gelişmekten mahrum kalır. Halbuki olması gereken şudur: ya çocukların zevkine ve tabiatına uygun işler sunulmalı; veya daha çocukluğundayken onun içinde, anne babanın oluşmasını istediği şekilde yönlendirme yapılmaya çalışılmalıdır. Fakat bizim ülkemizde anne babalar, çocuklarda, ne istedikleri şekilde doğru bir heves uyandırırılar ne de onun heveslerini ve doğasını göz önünde tutarlar. Böylece onun içinde iki ayrı karakter oluşur. Çocuk büyüdüğü zaman, onun tabii eğilimi başka ve geçinmek için yaptığı iş başka olduğu için kendi nefsiyle kavga başlar ve sonunda bunun neticesinde onun zihni tamamıyla kör olur.

Gelecek nesillerin düzgün olması ve millî ilerlemenin sadece iki şekli vardır. Ya, öğüt ve nasihatlerle çocuklar doğru heveslere çekilmeli veya çocukluğunda onlara öyle bir ortam sunulmalı ki bizim istediğimiz şekilde düşünmeye başlasın ve bizim istediğimiz şeyleri görsün. Eğer onları özgür bırakırsak ve onlarda kendi isteğimize göre doğru hevesler uyandırmaya çalışmazsak, o zaman geriye kalan yol, çocukların kendi heveslerini dikkate almaktır. Eğer bir çocuk mühendis olmak isterse mühendis yapılmalı, doktor olmak isterse doktor, öğretmen olmak isterse öğretmen yapılmalı. Çünkü biz onda kendi isteğimizi oluşturmadık ve onun içinde kendi isteğimizi yaratmayıp bir de onun kişisel heveslerini kırarsak, bu, oyuncakları alıp kırın ama yine de onun gerçeğini anlayamayan çocuklarınkıyla aynı davranış olacaktır. Biz de bu yüzden, toplumun çok faydalı bir parçasını mahvedenler sayılacağız.

(Tefsir-i Kebir, Mirza Beşirüddin Mahmud Ahmed (ra), cilt 9, sayfa 26-27, Şems suresi, “Ve nefsin ve ma sevvaha” Ayetinin tefsirinden alıntı)